

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VIII. Victoria Catholicorum in Heluetia, ac Zuinglij mors.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

in Lutheranos asperitate, atque indignatione in Casarem conce-
pta, quod is Augusta spem illis ingesserit alicuius indulgentiæ. Ve-
rùm ab ea indulgendi facilitate longè aberat Nuntius Alexander, ar-
bitratus * nihil inde sanitatis sperandum putrefactæ Lutheranorum
conscientiæ; timendumque potiùs, ne ceteri Christianorum po-
puli corrumpentur, qui ab huiusmodi exemplo animati, vel in
similia, vel in diuersa, & magis indecora ac violenta postulata, per
summam Ecclesiæ perturbationem deformationemque prorum-
perent.

1531.

* Habetur
in quibus-
dam Literis
ad Salutarum
& Sangam.

CAPVT VIII.

Victoria Catholicorum in Heluetia, ac Zuinglij mors.

DVM Lutherani quotidie per Germaniam inualescebant,
hæresis in Heluetia ingentem calamitatem accepit: vbi Ca-
tholici cum hæreticis prælio congressi, eos duplici memo-
rabili clade, ac insuper Zuinglij cæde afflixere, cui fati non fuerat
ceterorum omnium manibus, quas suâ armauerat linguâ, dimicare.
Ac post eius mortem etiam perit ex morbo Oecolampadius, eius
Basilæ minister, qui cum videretur in vita, eadem quâ Zuinglius
informatus animâ, idem etiam in mortis coniunctione visus est.
Hunc euentum Suavis callidis interpretationibus de more conciu-
nat. Catholicos, ait, vtriusque mortem Diuinæ Prouidentia ad-
scripsisse ad excidium illius sectæ: sed uti religiosi animi est, hu-
mana euenta Diuinæ Prouidentia designare, ita parum ab arrogan-
tia abesse, velle de ipsius consiliis ac finibus diuinare. Id autem per
eam occasionem fuisse compertum: nam postea compositâ pace in-
ter Heluetiæ Tribus de Religione discordes, non modò ibi non
concidit, sed erecta magis est doctrina recepta à Tribubus, quæ appellatur
*Euangelica: dilucidum sanè argumentum, ab altiori causa, quàm ab opera
Zuinglij eam doctrinam prouenisse.*

2 Iam verò hic homo fidem primò in narratione, religionem se-
cundò in animaduersione violat. Ac de primo, Quâ fronte ausit af-
firmare, sectam Zuinglij post auctoris obitum auctam fuisse, si vel
tunc Heluetiorum hæretici & numero & conditione longè incom-
parabiles præcellerant; adeoque Catholicos ad incitas redegerant,
negatâ ipsi annônâ, eaque violentiæ asperitate ad mutandam Fidem
compellentes, ut in Vita Zuinglij eius asseclæ nitantur ipsum excu-
sare, ceu tantam inhumanitatem perosum? Si, quando signa con-
tulere, triplo fortasse maior aderat hæreticorum exercitus? Et ta-
men

1531.

men octingenti è Catholicis extra aciem primi præcurrentes viginti hostium millia generosiùs adorti, tria illorum millia trucidarunt, totidemque captiuos abduxerunt; & quoniam nox interposita effusum victoriæ cursum inhibuerat, Zuingliani renouato prælio, eos coëgerunt, qui ardentiores discordiæ flammæ supposuerant, ut proprio exemplo ac periculo maius pondus certaminis sustinerent. Quare Zuinglius ceterique apostatæ sacerdotes cum Tigurino Magistratu in primo agmine collocati, confossi ceciderunt, ut ex trecentis senatoribus vix septem euaderent; & tamen tanta hostium clades victoribus Catholicis vix triginta capitum pretio constitit. Si deinde rursus hæretici, refecto triginta militum millibus exercitu, validisque Germanorum suppetiis aucti, ita ut pugnantium numerus quadruplo Catholicos superaret, secundam tamen cladem priore grauiorem passi sunt, seque adeò profligatos miserunt, ut beneficij loco pacem acceperint. Et ubi prius Catholici quinas solum numerabant tribus, nunc septenas obtineant, & vna præterea sit ita permixta, ut Catholicorum pars in ea præster; adeoque obsequij legationem ad Concilium miserit, ut suo loco dicemus. Non igitur excreuit post has victorias Zuingliana factio, pro ut Suavis comminiscitur, sed angustis illis finibus conclusa subsistit, quin adhuc potiùs diminuitur. Res gesta videatur seu breuius apud Spondanum, seu fusiùs in epistola Benedicti Accolti Cardinalis inter literas Sadoleti, cui missa fuerat, & quicum Accoltus magnam familiaritatem exercebat, ut patet in eo volumine (quæ epistola scripta fuit postridie coacti Purpuratorum Senatus, in qua perfecta fuerat exacta rei narratio, à Nuntio Filonardo ad Pontificem missa) & obuersabitur oculis miserabilis Catholicorum conditio ante victoriam, & quantæ temeritatis existimata fuisset in pugna ab eo, qui spem euentus è solo virium humanarum apparatus metiri voluisset. At verum est, nimiam quietis appetentiã, ac spe defecturi anguium cæde veneni, magna ex parte fructum victoriæ corruptum; quòd si Catholici constanter victoriæ cursum prolecuti fuissent, Religionis pace hæreticis denegatã, in splendorem pristinum illustris Helueticorum natio rediisset; qui pia strenuitate merito fuerant priùs à Pontificibus nuncupati, *Sedis Apostolicæ defensores.*

Hæc de Suavis narrantis falsitate; peiora de eiusdem argumentantis impietate: cum sanè admirandum sit, quo pacto hic non erubuerit, quòd esset impius, ignorantem se prodere; dum continuationem illius doctrinæ appellat *dilucidum argumentum*, ab aliorum *causa*.

Ann. 1531.
num. 7. & sequentibus.
Lib. 7. 12.
Decembris
ann. 1531.

causa, quàm ab opera Zuinglij eam prouenisse. Vel intelligit eam prouenisse ab altiori causa eo sensu, quo singula rerum euenta, quantumuis nefaria ac scelerata, pendent aliquatenus à Diuino consilio: & ad hoc deducendum, opus non fuerat eam doctrinam doctori suo fuisse superstitem; dictum enim illud fuisset æquè certum, etiamsi ea breuè euauisset. Vel intelligit, ex eo quòd persisterit, rectè argui, à Deo, tamquam à peculiari causa cuiusuis veræ sententiæ honestique operis prouenire. Et si huiusmodi argumentatio quidquam valeret, multò magis veritatem probitatemque comprobaret Mahumetica superstitionis, & idolorum cultus, quæ per immensâ temporum locorumque spatia perdurarunt. Quodnam magis decantatum adagium, quàm, non sanari vulnus arcu remisso? Num fortè quod fabri morte scamnum non soluitur, nec pereunte pictore imago, nec patre decedente filius perit, idcirco horum operum Deus, non solum vt vniuersalis, sed vt peculiaris auctor est agnoscendus? Per pauca in rerum natura sunt, quæ vt perseuerent, persistentem exigant causam, à qua primo producta sunt.

4 Quòd autem ad arrogantiam is accedat, qui ex rerum euentibus Diuinæ Prouidentiae consilium conicit, opinaturque, improborum arumnas adhiberi à Deo ad infringendas improbitatis vires, idem planè est ac in arrogantium hominum album ferè eunctos adscribere sanctos Patres, ac præcipuè Augustinum in caelesti illo volumine *De Civitate Dei*. Certum autem est, passimque, compertum, eò quòd obseruantur effecta naturæ illò conspirare, quò prudens Artifex suum opus dirigeret, inde confici, mundum haud ex atomis fortuitò esse conflatum, vt volebat Democritus; sed opus naturæ, esse opus causæ intelligentis, vt primus docuit Anaxagoras. Quapropter Aristotelem quasi diuinum admiramur, quòd in libris de Animalibus tam aptè finem inuestigauerit, cuius gratiâ quodcumque membrum hac vel illâ ratione, in hoc vel illo animali natura elaborauerit: & tamen eius ratiocinatio quandoque fallitur, adeoque multis in rebus à Galeno refellitur, præsertim in Opere præstantissimo, quod eiusdem rei gratiâ conscripsit, inscripsitque, *De vsu Partium*. Eadem ratione, quòd animaduertantur euenta Fortunæ ad ciuilibus Communitatibus conseruationem concurrere, efficiendo vt plerumque probitas in amore atque in honore habeatur; ex eo nobis palàm fit, curari etiam à superis res morales, quibus tandem naturales deseruiunt. Vt propterea Claudianus Poëta ille cecinerit; Rufinî poenâ diremptam fuisse apud animum suum litem inter Casum ac Prouidentiam, hæc an ille regerent Orbem terrarum. Quamobrem, qui melio-

5532. melioris causæ prosperitatem cuidam Dei voluntati tribuit, qui velit eam firmiter peiori præcellere, religiosè, piè, sapienterque probabilia differit; tamen interdum fallatur ex Philosophi sententia; Quandoque probabilius, esse falsum: id namque nisi esset obnoxium falsitati, non probabile, sed certum foret. Quòd si falli posse satis est, ut quicumque, quantumuis dubitanter, de consilio Diuinæ Prouidentia iudicet, arrogans iure appelletur; appellatur arrogans, quicumque quòd inter Christianos Dei beneficio natus sit, ac religiosè uiuat, ex eo coniecturam ducat, se fuisse sempiternæ felicitati destinatum; contrarium verò arguat de quouis, qui inter Saracenos ortus impiè uiuit: cum in comperto sit, euenire posse ut primus detrudatur ad inferos, alter ad superos euehatur.

CAP V T IX.

Conuentus Ratisponensis, & induciæ Religionis Lutheranis concessæ.

Hanc Heluetiorum concordiam cum libertate mutua Religionis auersati sunt primò Germani, at postea imitati. Atque ut Cæsar Comitibus Ratisponæ, ut supra diximus, à se indicta, comitantibus Pontificis ministris. Scribit * Aleander, se in eo itinere nactum Germanorum animos longè diuersos ab his, qui missus ad Wormatiensem Conuentum Nuntius, fuerat expectatus. Deprehendisse tunc in Lutheranis ingens & hostile odium Romani nominis; nunc in iisdem comitatem æquè ac in Catholicis Plebeculam in urbibus hæreticorum Principum facti pertaxam, quippe quæ re compererat, quòd se à Pontificis obedientia subdlexerat, haud sibi relaxationem libertatis adeptam, sed subiectionem, quasi per tyrannidem, profanæ potestati, & cuiusuis asyli remotionem: similiter ægrè se habentes honestiores ciues urbium liberarum, quòd se cernerent redactos in ordinem à plebis petulantia, nunc proculcare gestientis, quos prius venerabatur. At è diuersis regionum Catholicarum vulgus concepisse aueritatem delibandam eam legum impunitatem, easque bonorum Ecclesiæ rapinas, quas hæreticis inuidebat. Adeò consuetum est homini per opinionem sibi met adversari, dum conditionem suam, quæcumque tandem sit, miseram putat, adeoque miseram facit.

Erat Cæsaris animus, in eo cœtu cunctos Imperij Ordines ad diuini ponderis adducere: ad auxilia contra Turcam conferenda, cuius molimina non solum Pannoniæ, sed simul vniuersæ Germaniæ

* In variis Literis ad Saluiatum, ac præsertim 14. Martij ann. 1532.